

Nr 248.

Av herr Flyg, om understöd åt stenarbetaren Axel Svensson i Emmaboda.

Vid 1937 års riksdag framförde undertecknad jämte flera medmotionärer ur den socialistiska riksdagsgruppen en motion (A. K. nr 322) vari yrkades "att riksdagen måtte besluta att på socialdepartementets stat upptaga ett förslagsanslag å kronor 50.000, att efter departementets prövning användas för antingen engångsanslag eller årlig ersättning till mindre bemedlade, vilka göra för arbetsprocessen och landet nyttiga uppfinningar".

Yrkandet ifråga motiverades med bl. a. en hänvisning till ett speciellt fall, om vilket i motionen yttrades:

"År 1906 gjorde stenarbetaren Axel Svensson i Emmaboda en uppfinning av ett verktyg, som sedan snabbt fick en mycket stor användning och betydelse, särskilt inom blockstensindustrien. Genom ifrågavarande verktygs, den s. k. "remnaren", användande kan man på ett helt tillförlitligt sätt förutbestämma bergblockets remning i önskad riktning. Det först borrarunda språnghålet omformas genom "remnarens" användning i oval form. Härigenom förstoras de ytor, på vilka sprängämnet verkar, och blocket tvingas att remna i önskad riktning. Fördelen av att på detta sätt kunna behandla och tillvarataga det värdefulla material, som den svenska blockstensgraniten utgör, är uppenbar. Mängden av skrotsten minskas väsentligt, och man kan genom mindre och lättare arbete uppnå bättre resultat än vad som var möjligt före "remnarens" uppfinning. Man torde alltså kunna säga, att herr Axel Svenssons uppfinning ej blott varit av stort värde för blockstensindustrien utan att den även varit av betydelse ur allmän nationalekonomisk synpunkt. Ett flertal intyg från sakkunnigt folk, vilka jag avser att överlämna direkt till det utskott, som får prövningen av denna motion sig förelagd, bevisar klart riktigheten av vad som ovan sagts.

Uppfinnaren, herr Svensson, fick aldrig någon personlig favör av sin uppfinning. Han sökte ej patent på densamma utan begynte direkt att använda den i sitt arbete. Därefter spred sig kännedomen om verktyget, så att det nu är allmänt använt samt anses outhärligt.

Sedan ett tiotal år lider herr Axel Svensson av kronisk ledgångsreumatism samt är nu och för framtiden oförmögen att försörja sig själv. Han gjorde för ett par år sedan en framställning till socialdepartementet om en statlig ersättning i form av en gratifikation. Hans ansökan avstyrktes av kommerskollegium, som bl. a. hänvisade till att några medel för dylikt ändamål icke existerade.

I statsutskottets utlåtande nr 59 avstyrktes det ovan refererade yrkandet. Utskottets motivering var följande:

”Vid flera tillfällen har riksdagen anvisat medel att såsom gratifikation eller årligt understöd tilldelas personer, som genom vetenskapligt eller på annat sätt betydelsefull insats gjort sig därav förtjänta. Enligt utskottets uppfattning bör den princip upprätthållas, som härigenom kommit till uttryck och enligt vilken riksdagen prövar de förhållanden, som i varje fall särskilt föreligga. Utskottet anser sig således icke böra tillstyrka den i motionen ifrågasatta medelsanvisningen”.

Av vad ovan anförts framgår otvetydigt, att utskottets avslagsyrkande är baserat på den principiella uppfattningen, att utskottet anser, att riksdagen bör vara beslutande forum i varje sådant fall, som i motionen avses. Utskottet har sålunda icke uttalat sig beträffande det i motionens motivering påtalade fallet Svensson. Följande den anvisning, som statsutskottet ger i sin ovan refererade motivering, samt med hänvisning till det stora berättigande av ett statligt understöd i här berörda fall, hemställer jag,

att riksdagen måtte bevilja stenarbetaren Axel Svensson i Emmaboda, antingen en engångsgratifikation, stor kronor 3.000:— eller också ett understöd av kronor 600:— årligen.

Stockholm i januari 1938.

Nils Flyg.
